חָזִיד בְּמַעֲיָלָה – שהמועל במזיד נענש בְּמִיתָה בידי שמים, הלא רַבִּי
הִיא, דְּתַנְיָא – ששנינו בברייתא, חָזִיד בְּמַעֲיָלָה, רַבִּי אוֹמֵר נענש
בְּמִיתָה בידי שמים, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אינו אלא בְּאַזְהָרָה, שעבר
איסור תורה ולוקה, אך אין בו עונש מיתה, הרי שרבי הוא הסובר
שעל זדון מעילה נענשים במיתה בידי שמים, ובברייתא זו רבי היא,
וּמַאי טַעֲמָא – ומהו טעמו דְּרַבִּי, הלא אֲמַר רַבִּי אֲבָהוּ, נְמַר – שלמד
זאת בגזירה שוה 'חֵטְא' 'חֵטְא' מִתְּרוּמָה, נאמר בתרומה (ויקרא כב ט)
'וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא וּמֵתוּ בּוֹ כִּי יְחַלְּלֻהוּ',
ונאמר במעילה (שם ה טו) 'נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה
מִקָּדְשֵׁי ה'', ומכך שנאמר 'חטא' בתרומה ו'חטא' במעילה, למדים
זו מזו, מַה תְּרוּמָה עונשה בְּמִיתָה, שנאמר בה 'ומתו בו', אַף מְעִילָה
עונשה בְּמִיתָה, אלו דברי רבי אבהו, וּמִינָּהּ – ומאותה גזירה שוה
יש לדרוש גם את השיעור שעליו מתחייבים מיתה בידי שמים
במעילה, מַה תְּרוּמָה שיעורה להתחייב מיתה על אכילתה בְּכַזַּיִת,
שהרי נאמר בה לשון אכילה, אַף מְעִילָה שיעורה להתחייב בה
מיתה הוא בְּכַזַּיִת.

זו היא התשובה הניצחת שהשיבו רבה ורב ששת על דברי, שאי
אפשר לבאר את הסיפא כפי שהצעתי, שכוונתה היא 'לא אם
אמרת בשאר מצוות שכן לא חייב בהן מיתה בפחות מכזית, תאמר
במעילה שחייב בה מיתה בפחות מכזית', שהלא לרבי, שהברייתא
נשנתה כשיטתו, אף במעילה אין חיוב מיתה על פחות מכזית.

הגמרא מביאה את דברי רב פפא שדחה את דחייתם של רבה ורב
ששת, שמכך מוכח שחזר בו: וּמַתְקִיף לָהּ [–והקשה] רַב פָּפָּא על
דחייתם של רבה ורב ששת, מַאי דְּרַבִּי כְּרַבָּנָן סְבִירָא לֵיהּ – מנין
לכם שרבי סובר כדעת חכמים (לעיל לב:) ששיעור החיוב על אכילת
תרומה הוא בכזית, שעל כן אמרתם שלשיטתו יש ללמוד
מתרומה למעילה שאף היא שיעורה בכזית, דְּיִלְמָא כְּאַבָּא שָׁאוּל
סָבְרָא לֵיהּ – שמא רבי סובר כאבא שאול דְּאָמַר (שם) שאם יֵשׁ בָּהּ
[–בתרומה] שָׁוֶה פְּרוּטָה חייב בתשלומיה, אַף עַל גַּב דְּלֵית [–שאין]
בָּהּ כַּזַּיִת, ועל כן הוא לומד מתרומה למעילה שאין צריך בה כזית
ודי בשוה פרוטה, וממילא שוב ניתן לבאר את דברי הברייתא כפי
מה שביארה רב חייא בר אבין, שאין ללמוד בקל וחומר משאר
איסורים למעילה לפטור את המזיד מקרבן, מפני שהיא חמורה
מהם בכך ששיעורה להתחייב עליה מיתה הוא בפחות מכזית.

הגמרא מסיימת את ההוכחה שרב פפא חזר בו. אומרת הגמרא:
וְהָא [–והלא] רַב פָּפָּא הוּא דְּאָמַר דְּאַבָּא שָׁאוּל תַּרְתֵּי בָּעֵי – מצריך
שני תנאים בכדי להתחייב על אכילת תרומה, גם שיהא בה שיעור
כזית וגם שתהא שוה פרוטה, ואם כן כיצד כאן אמר שלאבא
שאול אם יש בה שוה פרוטה הוא מתחייב גם בפחות מכזית. אֶלָּא
שְׁמַע מִינָּהּ הֲדַר בֵּיהּ – יש ללמוד מכך שרב פפא חזר בו, ואף הוא
סובר עתה שלאבא שאול די שיהא בתרומה שוה פרוטה בכדי
להתחייב על אכילתה, ואין צורך שיהיה בה גם שיעור כזית.

הגמרא חוזרת לסוף דברי הברייתא, 'לא אם אמרת בשאר מצוות
שכן לא חייב בהן מיתה תאמר במעילה שחייב בה מיתה', ומביאה
על כך עוד שני ביאורים: מַר בְּרִיהּ דְּרַבְנָא אָמַר, ברייתא זו נשנתה
בבית המדרש בשיבוש, והיא עוסקת ב'קרבן' ולא ב'מיתה', וְהָכְתִיב
קָאָמַר – וכך כוונתה, 'לא אם אמרת בשאר מצוות שכן לא חייב
בהן קרבן בשוגג כשאינו מתכוין לאותה מלאכה תאמר במעילה
שחייב בה קרבן באופן זה', אמנם כרת חמור ממיתה בידי שמים
ועל כן מצד זה שאר איסורים שיש בהם כרת חמורים ממעילה
שאין בה אלא מיתה, אולם מצד אחר לֹא תוכל ללמוד מעילה
בקל וחומר משאר איסורים לפטור בה את המזיד מקרבן, משום
שיש בה חומר אחר שאין בהם, שכן אִם אָמַרְתָּ בְּשְׁאָר מִצְוֹת שאין
בהן קרבן במזיד, הרי זה לפי שהן קלות בכך שֶׁלֹּא עָשָׂה בָּהֶן את מי
שֶׁאֵין מַתְכִּוִּין לעבור על האיסור כַּמַּתְכִּוִּין לעבור, שֶׁאִם נִתְכַּוִּין
לַחְתּוֹךְ אֶת הפרי הַתָּלוּשׁ בשבת [שמעשה היתר הוא], וְטעה וְחָתַךְ
אֶת הפרי הַמְחוּבָּר, שֶׁפָּטוּר מקרבן חטאת, האם תֹּאמַר כן גם
בְּמַעֲיָלָה שבענין זה היא חמורה מהן, שֶׁהרי אִם נִתְכַּוִּין לְהִתְחַמֵּם
בְּגִיזֵּי צמר של חוּלִּין וטעה וְנִתְחַמֵּם בְּגִיזֵּי צמר שנגזזו מקרבן עוֹלָה
שהיו בסמוך להם, כלומר שתחת אשר ביקש להושיטה אל הגיזים
של חולין הלכה ידו אל גיזי העולה והתחממה בהם, שֶׁפָּטוּר וחייב
קרבן, וכיון שיש במעילה חומר שאין בשאר איסורים, אפשר
שמפני חומרתה זו חַיֵּיב בה גם את המזיד בקרבן כשוגג.

רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, יש לפרש את הברייתא כעין זה אך באופן
אחר, הָכִי קָאָמַר – וכך כוונתה, לֹא תוכל ללמוד מעילה בקל וחומר
משאר איסורים לפטור בה את המזיד מקרבן, שכן אִם אָמַרְתָּ
בְּשְׁאָר מִצְוֹת שאין בהן קרבן במזיד, הרי זה לפי שהן קלות בכך,
שֶׁכֵּן לֹא מַתְחַיֵּיב בָּהֶן קרבן מי שֶׁאֵין מַתְעֵסֵק כַּמִּתְעַסֵּק, שֶׁאִם נִתְכַּוִּין
לְהַגְבִּיהַּ אֶת הפרי הַתָּלוּשׁ בשבת, וְטעה וְחָתַךְ אֶת הפרי הַמְחוּבָּר,
שֶׁפָּטוּר מקרבן חטאת, האם תֹּאמַר כן גם בְּמַעֲיָלָה שבענין זה היא
חמורה מהן, שֶׁאִם הוֹשִׁיט יָדוֹ לְכַלֵּי לִיטּוֹל חֻפָּיָן וְטעה וְטָפַל בְּשֶׁמֶן
שֶׁל קוֹדֶשׁ, שֶׁמָּעַל וחייב קרבן, וכיון שיש במעילה חומר שאין
בשאר איסורים, אפשר שמפני חומרתה זו חַיֵּיב בה גם את המזיד
בקרבן בשוגג.

הגמרא שבה לבאר את דברי הברייתא שהובאה לעיל (לב.): אָמַר
מַר, שנינו בברייתא, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שזר האוכל תרומת חמץ
בפסח בשוגג, משלם קרן וחומש, בְּמַפְרִישׁ תְּרוּמָה בפסח מעיסה
קודם שהחמיצה, וּלאחר מכן הֶחְמִיצָה, שבאופן זה חל עליה שם
תרומה ונאסרה לזרים, והוא הדין אם הפריש תרומה לפני פסח
מעיסה שכבר החמיצה ובבוא הפסח נאסרה, שבשני אופנים אלו
הופרשה התרומה קודם שנאסרה, אֲבָל אם הִפְרִישׁ חָמִין בפסח
לעשותו תְּרוּמָה, דִּבְרֵי חֲכָל – אף לרבי יוסי הגלילי המתיר חמץ
בפסח בהנאה, אֵינָהּ קְרוּשָׁה בקדושת תרומה, ואין ההפרשה חלה
והחמץ נותר בטבלו.

הגמרא מבארת את מקור הדין. שואלת הגמרא: מָנָא הָנֵי מִילֵּי –
מנין למדנו דין זה שאי אפשר להפריש תרומה מחמץ גם לסוברים
שחמץ בפסח מותר בהנאה. משיבה הגמרא: אָמַר רַב נַחְמָן בַּר
יִצְחָק, אָמַר קְרָא – נאמר בפסוק העוסק בהפרשת תרומה ונתינתה
לכהן (דברים יח ד), 'רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וגו' תִּתֶּן לוֹ', ויש
לדרוש, 'תתן לו' וְלֹא לְאוּרוֹ' [–לאישו], שאין לתת לכהן תרומה
שאינה ראויה לאכילה אלא רק להסקה באש שתחת תבשילו.
וחמץ שאינו מותר אלא לאורו, אין הפרשתו לתרומה חלה.

הגמרא מביאה משא ומתן בטעמו של רב נחמן בר יצחק: מַתִּיב
[–מקשה] רַב הוֹנָא בְּרֵיהּ [–בנו] דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, שנינו במשנה בתרומות
(פ"ב מ"ב), אֵין תּוֹרְמִין מִן הַטְּמֵאָה לַטְּהוֹרָה – מפירות או מתבואה
טמאים על פירות או תבואה טהורים, משום שבכך הוא מפסיד את
הכהן, שאין התרומה מותרת לו באכילה, וְאִם תָּרַם בְּשׁוֹגֵג, שלא
ידע שהם טמאים, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְלדבריך קשה, אַמַּאי – מדוע
תרומתו תרומה, לֵימָא – נאמר שאינה תרומה, שהרי אתה דורש
'תתן לו' וְלֹא לְאוּרוֹ, ותרומה טמאה אינה ראויה אלא להסקה ולא
לאכילה.

השיב רב נחמן בר יצחק, לֹא קַשְׁיָא, הָתָם – במשנה בתרומות
מדובר באופן שֶׁהָיְתָה לוֹ לטבל שָׁעַת הַכּוֹשֶׁר – שעה שבו היה ראוי
להיעשות תרומה המותרת באכילה, קודם שנטמא, לפיכך
תרומתו תרומה, ואין אופן זה בכלל המיעוט של 'תתן לו ולא
לאורו'. הָכָא – כאן בברייתא, ששנינו בה שאין חלה הפרשת
תרומה מחמץ בפסח, מדובר באופן שלֹא הָיְתָה לוֹ לטבל שָׁעַת
הַכּוֹשֶׁר להיות תרומה המותרת באכילה, משום שנעשה חמץ עוד
קודם שהיה אפשר להפריש ממנו תרומה, לפיכך אין התרומה
חלה משום המיעוט האמור.

מבררת הגמרא: וְחמץ דְּלֹא הָיְתָה לוֹ שָׁעַת הַכּוֹשֶׁר, הֵיכִי דָּמֵי – מהו
האופן שבו לא היה לטבל חמץ שעת הכושר, והלא ניתן היה
להפריש ממנו תרומה קודם שנאסר, דהיינו קודם שהחמיץ או
קודם פסח, כְּגוֹן דְּאַחְמִין בְּהיותו מְחוּבָּר לקרקע, שעוד בהיות
התבואה מחוברת לקרקע נפלו עליה מים והחמיצה, וקצרה
בפסח, ומאחר שאי אפשר להפריש תרומה אלא מהתלוש, נמצא
שנעשתה חמץ ונאסרה עוד קודם שהיתה ראויה להפרשת
תרומה. באופן זה אמרה הברייתא שאי אפשר להפריש ממנה

המשך בעמוד קד

תרומה, מאחר שמראשיתה לא היתה ראויה אלא 'לאורו', ועל כך נאמר 'תתן לו ולא לאורו', **אֲבָל אַחֲמִיץ בְּתָלוּשׁ**, שנמצא שהיתה לתבואה שעת הכושר להפריש ממנה תרומה לאחר שנתלשה קודם שהחמיצה, **הָכִי נַמִּי דְּקָדֵשָׁה** – האם אכן באופן זה תחול התרומה.

אָמַר לֵיהּ רב נחמן בר יצחק, **אִין** – אכן כן, **'בְּגִזְרַת עִירִין פְּתָגְמָא וּבְמַאֲמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵילְתָּא'** – דברים אלו נאמרו ונגזרו על ידי המלאכים הקדושים, כלומר הסכימו לכך תלמידי חכמים [שהם כמלאכי השרת], **וְכֵן מוֹרִין** מורי ההוראה **בְּבֵי מַדְרָשָׁא** [–בבית המדרש] **בָּוָותֵי** – כמוני, שמה ששנינו בברייתא שאין להפריש תרומה מחמץ בפסח, הרי זה רק באופן שהחמיץ במחובר, שמעולם לא היה ראוי להפרשת תרומה.

רב הונא בריה דרב יהושע מביא מקור אחר לדין זה שתרומה שהופרשה מחמץ בפסח אינה קדושה: **(כִּי אֲתָא** – כשבא) **רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ**

אָמַר, אָמַר קְרָא – נאמר בפסוק לגבי הפרשת תרומה ונתינתה לכהן (דברים יח ד), 'רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וגו' תִּתֶּן לוֹ', ומשמע שתהא היא ראשית והשאר שיריים, כלומר, אינה תרומה עד שֶׁיִּהיוּ שְׁיָרֶיהָ נִיכָּרִין שהותרו על ידה לְיִשְׂרָאֵל, שמתחילה בעודם טבל היו אסורים באכילה ומותרים בהנאה, ועתה הותרו לישראל גם באכילה, יָצְתָה זוֹ – נתמעטה תרומה המופרשת מחמץ בפסח, שֶׁאֵין שְׁיָרֶיהָ נִיכָּרִין שהופרשה מהם תרומה, שבתחילה בעודם טבל היו אסורים לישראל באכילה ומותרים בהנאה, ואף עתה לאחר שהופרשה מהם תרומה הם אסורים באכילה משום היותם חמץ ומותרים בהנאה [כדעת רבי יוסי הגלילי], ולפיכך אין התרומה חלה.

לדעת רב הונא בריה דרב יהושע, ושלא כדעת רב נחמן בר יצחק (ע"א), כל חמץ שהוא, בין אם החמיץ במחובר ולא היתה לו שעת הכושר ובין אם החמיץ בתלוש והיתה לו שעת הכושר, אי אפשר להפריש ממנו תרומה. אין להקשות על כך [כפי שהקשה רב הונא בריה דרב יהושע על רב נחמן בר יצחק] ממה שאפשר להפריש תרומה מטמא על טהור, משום ששם שיריה ניכרין, שכן מתירה התרומה הטמאה את השיריים הטהורים באכילה.

הגמרא מביאה נידון אודות משקים היוצאים מענבים טמאים, שיש להביא לכך ראיה מהברייתא שהובאה לעיל (לב.): **יָתִיב** [–ישב] **רַב אַחָא בַּר רַב עַוְיָא** קַמֵּיהּ [–לפניו] **דְּרַב חִסְדָּא, וְיָתִיב** [–וישב] **וְאָמַר מִשְּׁמֵיהּ** [–בשמו] **דְּרַבִּי יוֹחָנָן, עֲנָבִים שֶׁנִּטְמְאוּ, דְּוֹרְכָן** לְהוֹצִיא אֶת יֵינָם **פָּחוֹת פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה**, כלומר, יִדרכם בכמה פעמים, כשבכל פעם יהיו ענבים פחות משיעור כביצה, וְעל ידי כך יֵינָן היוצא מהם טהור, וּפָשֵׁר אפילו לִנְסָכִין המתנסכים על גבי המזבח. באופן זה, שלא היו בעת הדריכה ענבים בשיעור של כביצה, אין הם מטמאים את היין היוצא מהם, מפני שאוכל אינו מטמא אוכל אחר אלא אם יש בו שיעור כביצה ולא כשהוא פחות מכך.

הגמרא מבארת את דברי רבי יוחנן. אומרת הגמרא: ממה שאמר רבי יוחנן שאם דורך ענבים שאין בהם כביצה, לא נטמא היין היוצא מהם, **אַלְמָא קָסָבַר** – מוכח איפוא שדעתו היא שֶׁמְּשַׁקְּעִין שבפירות, **מִיפָּקַד פָּקְדִי** – נחשבים ככנוסים בפירות, ולא כבלועים בהם וכחלק מהם שיקבלו טומאה עמם, ולפיכך אף אם נטמאו הענבים לא נטמאו המשקים שבתוכם, ועל כן **לְאֵימַת קָא מִיטַּמְּאֵי** – אימתי המשקים עשויים להטמא, **לְכִי סָחֵיט לְהוּ** – רק כאשר הוא סוחט אותם והם נוגעים בפירות שמהם יצאו, והרי כאן, ביין היוצא מן הענבים, **לְכִי סָחֵיט לְהוּ לְיֵתִיהּ לְשִׁיעוּרֵיהּ** – כאשר הוא סוחט את הענבים והיין נוגע בכל הענבים יחד, אין מהם שיעור כביצה במקום אחד, והרי אין אוכל טמא מטמא אחרים כאשר אין בו כביצה, ועל כן אין היין נטמא.

מקשה הגמרא: **אִי הָכִי** – אם כך, **כַּבֵּיצָה נַמִּי** – גם אם ידרוך בבת אחת ענבים שיש בהם שיעור כביצה, לא יטמאו את היין היוצא מהם, דְּתָנַן – שהלא שנינו במשנה (טהרות פ"ג מ"ג), **טְמֵאָה מֵת שֶׁפָּחַת וַעֲנָבִים בְּכַבֵּיצָה מְכַוֶּונֶת** [–מדוייקת], **טְהוֹרִין**, שכאשר יוצאת מהם הטיפה הראשונה של השמן או של היין, כבר פחתו על ידיה משיעור כביצה, ואינם מטמאים עוד, ומדוע הורה רבי יוחנן שידרכם רק פחות פחות מכביצה.

מתרצת הגמרא: **הָתָם** – שם במשנה, מה ששנינו שאם יש בזיתים ובענבים כביצה מכוונת אין השמן והיין היוצאים מהם נטמאים, הרי זה רק **דְּאִי עָבֵד** – אם כבר עשה כן, שסחטם כשהם כביצה בדיוק. אבל **הָכָא** – כאן בדברי רבי יוחנן, מדובר **לְכַתְּחִלָּה**, כשהוא בא ושואל מה לעשות, כיצד יוכל לטהר את יינו בעת שענביו טמאים. באופן זה עלינו להורות לו לדרוך את הענבים כשאין בהם כביצה, ואין להתיר לו לדורכם כשיש בהם כביצה מכוונת, גְּזֵירָה דִּילְמָא **אָתֵי לְמֵיעְבַּד** – שמא יבוא לדרוך יותר **מִכַּבֵּיצָה**, אפילו כל שהוא, ויטמא את היין בלא לשים לב לכך.

דעה חולקת: **אָמַר לֵיהּ** [–לו] **רַב חִסְדָּא** לרב אחא בר רב עויא ששנה דין זה לפניו, **מַאן צַיְית** – מי ישמע לְךָ **וּלְרַבִּי יוֹחָנָן רַבָּךְ** לומר שהיין הנסחט באופן זה טהור, **וְכִי טוּמְאָה שָׁבָחֵן** – שהיתה במשקים [–ביין] כשהיו בתוך הענבים, **לְהֵיכָן הָלְכָה**, וכיצד נטהרו ממנה.

הגמרא מבארת את דעת רב חסדא. אומרת הגמרא: **אֶלְמָא קָא סָבַר** – מכאן מוכח שסבר רב חסדא שמַּשְׁקִין שבפירות **מִיבְלַע בְּלִיעַ** – בלועים הם בהם ומחוברים להם, כלומר שהם חלק מהפירות, **וְכֵיוָן דְּאִיטַּמּוּ לֵיהּ אוֹכְלָא** – וכאשר נטמא האוכל [–הענבים], **אִיטַּמּוּ לֵיהּ** – נטמאו המַּשְׁקִין [–היין]. לפיכך, אין תועלת בדריכת הענבים בפחות מכביצה, כיון שהיין כבר טמא עוד מקודם לכן, כאשר היה בלוע בענבים.

הגמרא מביאה משא ומתן בין רב אחא בר רב עויא לבין רב חסדא: **אָמַר לֵיהּ** רב אחא בר רב עויא לרב חסדא, **וְאַתְּ לָא תֵּימְרָא** – והאם אתה לא תסבור **דְּמַשְׁקִין מִיפָּקַד פָּקְדִי** – שהמשקים שבפירות אינם אלא כנוסים בהם, ואינם חלק מהם, **וְהָתְנַן** – והלא שנינו במשנה (שם) **טְמֵאָה מֵת שֶׁפָּחַת וַעֲנָבִים מְכַוֶּונֶת כַּבֵּיצָה**, השמן והיין היוצאים מהם **טְהוֹרִין. אִי אָמְרַת בְּשִׁלְמָא** – מובן הדבר אם אתה אומר שמשקים שבפירות **מִיפָּקַד פָּקְדִי** – כנוסים הם בהם ואינם חלק מהם, **מְשׁוּם הָכִי** – על כן השמן והיין **טְהוֹרִין**, לפי שלא נטמאו בעודם בזיתים ובענבים, וכשיצאו לא היה בזיתים ובענבים שיעור כביצה ולא טמאו אותם, **אֶלָּא אִי אָמְרַת** שמשקים שבפירות **מִיבְלַע בְּלִיעַ** – בלועים הם בהם, ונחשבים כחלק מהם, **אַמַּאי** [–מדוע] **טְהוֹרִין** היין והשמן, ומה מועיל מה שסחטם כאשר לא היה בזיתים ובענבים אלא כביצה מכוונת, הלא נטמאו עוד בהיותם בזיתים ובענבים, כאשר נגע הטמא מת בזיתים ובענבים.

אָמַר לֵיהּ רב חסדא, **הָכָא** – כאן במשנה, **בְּמַאי עָסְקִינַן** – במה מדובר, **בַּעֲנָבִים שֶׁלֹּא הוּכְשְׁרוּ** לקבל טומאה, ועל כן לא נטמאו מהטמא מת, **לְאֵימַת מַתְכַּשְּׁרִי** – אימתי הם מוכשרים לקבל טומאה, **לְכִי סָחֵיט לְהוּ** – כאשר הוא סוחטם ויוצא מהם היין המכשירם, הלא **כִּי סָחֵיט לְהוּ בְּצִיר לְהוּ שִׁיעוּרָא** – כאשר הוא סוחטם נפחת שיעורם, שהרי אין בהם אלא כביצה וכבר יצאה טיפה אחת ונתמעטו מכביצה, ואינם נטמאים כאשר הוא נוגע בהם עתה, ועל כן היין והשמן טהורים.

רב חסדא מוכיח כדבריו שמשקים שבפירות נחשבים כבלועים בהם וכחלק מהם: **דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי** – שאם לא תאמר כדברי שמשקים שבפירות נחשבים כחלק מהם ומקבלים טומאה עוד בהיותם בתוך הפירות, **הָא דְּתַנְיָא** – מה ששנינו בברייתא לעיל (לב.) 'הָא לָמָּה זֶה הוֹסָה לְתִרוּמַת תּוּתִין (זיתים) **וַעֲנָבִים שֶׁנִּטְמְאָה שֶׁאֵין לוֹ בָּהּ לֹא חִיתֵּר אֲכִילָה וְלֹא הֵיתֵר** [–אפשרות] **הַפָּקָה**', וקשה, **הָא** [–הלא] **חִיתֵּר אֲכִילָה נַמִּי** [–גם כן] **אִית בֵּיהּ** – יש בה, **דְּאִי בָּעֵי דָּרֵיךְ לְהוּ** – שאם ירצה ידרכם כשהם **פָּחוֹת פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה**, ויהיה היוצא מהם טהור, ונמצא שהם ראויים אפילו לאכילה. מכך שאמרה הברייתא שאין בהם היתר אכילה, מוכח איפוא שהמשקים שבתוכם כבר נטמאו, ואין דרך לסוחטם ויהיו טהורים.

הגמרא מביאה דחייה לראיה זו: **אָמַר רָבָא**, אין להוכיח מן הברייתא דבר, שאמנם אפשר היה לדרוך את הפירות ולטהר את משקיהם על ידי שידרכם כשהם פחות פחות מכביצה, אמנם כאן, שמדובר בתרומה טמאה, אסרו חכמים לעשות זאת, גְּזֵירָה דִּילְמָא **אָתֵי בְּהוּ** – שמא יבוא בעת דריכתם **לִידֵי תַּקָּלָה** ויאכל מהפירות עצמם, והרי תרומה טמאה אסורה באכילה. כיון שאין לדורכם גם באופן זה, נמצא שאין דרך לטהרם, וזהו מה שאמרה הברייתא שאין בהם היתר אכילה.

הגמרא מביאה משא ומתן בדברים אלו: **אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי** לרבא, **וּמִי חָיְישִׁינַן** – האם חוששים **לְתַקָּלָה**, שמא יבוא לאכול מתרומה טמאה באיסור, **וְהָא תַּנְיָא** בברייתא, **מַדְלִיקִין בְּפַת וּבְשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִּטְמְאוּ**, אף שודאי אינו מדליק את כולם בשעה אחת אלא לזמן מרובה, ואין חוששים שבמשך זמן זה יבוא לאכול מהם.

אָמַר לֵיהּ רבא לאביי, אין להקשות משם, שכן שם שמדובר בפת ובשמן אין חשש לתקלה, משום שאת הַפַּת הטמאה **זָרִיק לֵיהּ בֵּין הָעֲצִים** – עצי ההסקה, ובכך היא נמאסת ולא יבא לאוכלה, וכן שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שנטמא, **רָמֵי לֵיהּ** – הרי הוא מטילו **בִּכְלִי מָאוּס**,

המשך בעמוד קלה

ואין חשש שיבוא לאכלו, ולא כן פירות שאינם נמאסים, שיש לחשוש שמא אגב עיסוקו בהם יבוא לאכול מהם.

הגמרא שבה לעסוק בברייתא שהובאה לעיל, אודות הדלקה בפת ובשמן של תרומה טמאה: **גּוּפָא** – נבאר את דברי הברייתא ונדון בהם. שנינו בברייתא: **מַדְלִיקִין בְּפַת וּבְשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִּטְמְאוּ**.

הגמרא מביאה מחלוקת בענין זה: **אַבָּיֵי אָמַר מִשְּׁמֵיהּ** [–בשמו] **דְּחִזְקִיָּה, וְרָבָא אָמַר** בשם **דְּבֵי** [–חכמי בית מדרשו של] **רַבִּי יִצְחָק בַּר מָרְתָא, אָמַר רַב הוּנָא, לֹא שָׁנוּ** שמדליקים בתרומה טמאה, **אֶלָּא** בְּ**פַת** ובשמן, שאין לחשוש בהם לתקלה, שכאמור לעיל פת של תרומה טמאה הוא זורקה לבין העצים ושמן של תרומה טמאה הוא מניחו בכלי מאוס, וכיון שהם נמאסים בכך אין חשש שיבוא לאוכלם, **אֲבָל** בְּ**חִיטֵּי** [–בחטים] של תרומה שנטמאו, **לֹא** מדליקים, **שָׁמָא יָבֹא** לְ**הֲנֵי לִידֵי תַּקָּלָה**, שחטים אינם נמאסים בזריקתם בין עצי ההסקה, ועל כן אם נתיר לו להדליק בהם יש לחשוש שיבוא לאוכלם. **וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילּוּ חִיטֵּי** – גם חיטי תרומה, מותר להדליק בהם.

הגמרא מבארת את דברי רבי יוחנן. שואלת הגמרא: **וְאַמַּאי** – ומדוע התיר רבי יוחנן להדליק בחטים של תרומה, **נֵיחוּשׁ** – הלא יש לנו לחשוש **דִּילְמָא אָתֵי** [–שמא יבוא] **הֲנֵי לִידֵי תַּקָּלָה** לאוכלן, מאחר שאינם נמאסים בזריקתם בין עצי ההסקה, וכאמור.

משיבה הגמרא: **כִּדְאָמַר** – כפי שאמר **רַב אַשֵׁי** בענין אחר, שמדובר שם